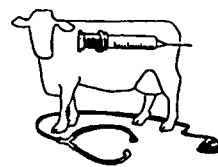

בריאות

בנושא בתי-שחפת – תשובות לשאלות קוראים

לאחר פרסום הסקירה על בתי שחפת בגיליון חקר ומעש 1998, נשאלתי שאלות רבות ע"י רפתנים מרחבי הארץ. במכתב זה אנסה לענות על שאלות שחזרו שוב ושוב.

- שאלה:** המסק נבדק ע"י הלשכה הוסרינרית ונמצא נקי משחפת, האם הוא נקי גם מבת שחפת?
תשובה: הלשכה הוסרינרית בודקת שגרתית את הפרות במשקי החלב למחלת השחפת. אמנם חיידק בתי שחפת הוא קרוב משפחה שלו, אך אין זה אותו חיידק ואין זו אותה מחלה. לכן משק שנבדק ע"י הלשכה הוסרינרית ונמצא נקי משחפת אינו בהכרח נקי מבת שחפת.
לעיתים פרות שנבדקות ונמצאות חשודות לשחפת מגיבות לחיידקים ממשפחת חיידק השחפת ובהם בתי שחפת, אך לא ניתן להסתמך על בדיקה זו בגלל רגישות וספציפיות נמוכה.
- שאלה:** אינני יודע אם הרפת שלי נגועה בבת שחפת?
תשובה: אם נתקלת בפרות בוגרות שסבלו, למרות תאבון תקין, משלשול מיימי ממושך תוך אובדן מצב גופני ניכר, שלא הגיב לטיפול והסתיים ביציאת הפרה לשחיטה או מותה מהמחלה במשק, סימן שמשקך כנראה נגוע בבת שחפת. משקים בהם לא היו בעבר פרות שסבלו מסימני המחלה הללו הם, בסבירות גבוהה, משקים נקיים מבת שחפת.
- שאלה:** בשנים האחרונות קניתי בהמות ממשקי חלב שונים. עדין לא הופיעו במשק בהמות חולות בבת שחפת אך אינני בטוח שלא החדרתי את המחלה לעדר. מה עלי לעשות?
תשובה: ראשית, ניתן להתקשר למשקים מהם נקנו הבהמות ולברר אם הם משקים נגועים בבת שחפת. כמו כן ניתן לבדוק את הבהמות הקניויות בבדיקת דם מסוג ELISA. ממצא חיובי בבדיקה מעיד שהבהמה נגועה ומחייב להוציא את הבהמה לשחיטה, לפני שתפיק את המחלה בעדר. מומלץ להוציא מהעדר גם בהמות נוספות שנרכשו מאותו משק, למרות שלא נמצאו חיוביות בבדיקה, היות ותשובה שלילית בבדיקה אינה מספקת. פרות נגועות בבת שחפת ברמה נמוכה ובשלב מוקדם של המחלה לא מתגלות בבדיקה. במקרה של תשובה שלילית, רצוי לחזור על בדיקת הבהמות הקניויות במשך מספר שנים (לפחות עד תחלובה רביעית).
- שאלה:** בכווני לרכוש עגלות הרות לעדר. איך אדע מסי לקנות אותן?
תשובה: עליך לברר במשק ממנו נרכשות העגלות, אצל הרופא המספל בו ובלשכה הוסרינרית אם העדר נגוע בבת שחפת. אם התשובה חיובית, ראוי לבסל את רכישת הבהמות מעדר זה. אין שיטה יעילה לאבחון בהמות נגועות בשלבים מוקדמים מאד של המחלה. בצווע בבדיקת דם מסוג ELISA לעגלות לפני רכישתן איננה יעילה. בגילן הצעיר, הסבירות שיתגלו בבדיקה כנגועות נמוכה ביותר (16% מהנגועות בלבד יאובחנו). אבל, ניתן לבדוק בבדיקת ELISA מדגם מיצג של העדר ממנו עומדים לרכוש בהמות, על מנת לקבוע אם העדר נגוע בבת שחפת. יש לבחור מדגם מיצג של כ 30 פרות מהמלטה שלישית ורביעית ולבדוק את דמן. אם תמצא ולו בהמה אחת חיובית לבתי שחפת ראוי להימנע מרכישת עגלות מעדר זה. והיה ולא נמצאה אף בהמה חיובית למחלה, ניתן להניח שהעדר נקי מהמחלה או לפחות נגוע ברמה נמוכה ביותר.
- שאלה:** המסק נמצא במשא ומתן לאיחוד עם משק אחר. מה עלי לעשות על מנת להיסע מנזקי בתי שחפת בעתיד?
תשובה: מן הראוי, בסרם סיום המשא ומתן, ששני העדרים יבדקו, את כל הבהמות מגיל שנתיים, לבתי שחפת. אם ימצא רק אחד מהמשקים נקי מבת שחפת, רצוי שישקול שוב את צעדיו. אם ימצאו שני המשקים נגועים, רצוי שכל הבהמות הנגועות ימכרו לשחיטה, בסרם האיחוד, ושתקבע שיגרת בדיקות עדר שנתיית לבתי שחפת ושגרת ממשק שתאפשר הפחתת הנגיעות.
- שאלה:** האם נכון שכל משקי החלב בארץ נגועים בבת שחפת?
תשובה: לא. בשירותים הוסרינריים רשומים כ 200 משקי חלב נגועים בבת שחפת. בפועל, הנחת העבודה היא שהמספר כפול ושכ 30% ממשקי החלב בארץ נגועים בבת שחפת. עוצמת הנגיעות שונה בין משק למשק. חלקם סובלים קשות מהמחלה וחלקם סובלים ממנה רק לעיתים, בהתאם לרמת נגיעות העדר בבת שחפת. משמעות הדבר היא שרוב משקי החלב בארץ הם משקים נקיים מבת שחפת וכדאי שיישאר נקיים.
- שאלה:** האם בדיקת העדר מספיקה לבעדר בתי שחפת? תשובה: לא. במשק נגוע בבדיקת העדר ואבחון הבהמות הנגועות מיעלת את הפעולות הממשקיות ההכרחיות, אשר מומלץ לבצען בכל מקרה, כדי להפחית הדבקות חדשות בעדר. כלומר לבצע רק שינויי ממשק - כדאי, לבצע שינויי ממשק ובדיקת עדר - מומלץ, לבצע רק בדיקת עדר - חסר תועלת.

בשאלות ניתן לפנות לד"ר ורסנו, החקלאית,

טל: 052-851348

e-mail: seffi-v@internet-zahav.net

ד"ר ספי ורסנו

"החקלאית"